

דף תרגול: מכונות, קיטור וערים – המהפכה התעשייתית

מהדורה למורה עולים חדשים

מהדורה למורה – מפתח תשובות

מטרות הדף:

- להגדיר מהי המהפכה התעשייתית ולציין מתי והיכן החלה
- להסביר שלושה שינויים מרכזיים: מכונות ומפעלים, אנרגיה חדשה, עיור
- לבחון גם את המחירים החברתיים של המהפכה

גרסת עולים חדשים – מילון מילים בראש הדף, משפטים קצרים ושפה פשוטה. אפשר לאפשר מילון אישי ועבודה בזוגות.

חלק א' – בחירה מרובה

- 1. ב – בבריטניה
- 2. ג – פחם וקיטור
- 3. א – מעבר מהכפר לעיר וגידול הערים
- 4. ג – ייצור כמויות גדולות במהירות בעזרת מכונות
- 5. א – הבורגנות
- 6. ב – סוף המאה ה-18
- 7. ב – ג'יימס וואט
- 8. ב – ג'ורג' סטפנסון

חלק ב' – נכון או לא נכון

- 1. לא נכון – היא התחילה בבריטניה
- 2. נכון – תהליך העיור
- 3. לא נכון – מקור האנרגיה המרכזי היה פחם וקיטור
- 4. נכון – הן קיצרו זמני נסיעה והובלה
- 5. נכון – זו העובדה ההיסטורית
- 6. לא נכון – הוא נפתח ב-1830

חלק ג' – השלמת מילים

- 1. קיטור
- 2. עיור
- 3. בורגנות
- 4. פועלים
- 5. גדולה
- 6. 1830

חלק ד' – התאמה

- 1 – ג (שיפר את מנוע הקיטור)
- 2 – ד (חלוץ הקטר ומסילות הרכבת)
- 3 – ב (פטנט על מנוע קיטור משופר)
- 4 – ה (קו רכבת ליברפול-מנצ'סטר)
- 5 – א (התערוכה הגדולה בלונדון)

חלק ה' – שאלות פתוחות

- 1. בעיר נפתחו מפעלים ונוצרה עבודה בשכר, בניגוד לחקלאות בכפר
- 2. הן קיצרו מרחקים, הוזילו הובלה וחיברו בין אזורים
- 3. למשל: מעבר לייצור במכונות ועיור מואץ
- 4. למשל: משאבי פחם וברזל, נמלים, הון ויציבות פוליטית

חלק ו' – כתיבה והעמקה

- 1. מצופה הסבר שייצור מהיר וזול הוזיל מוצרים ואיפשר לרכוש כמות גדולה יותר
- 2. יש לציין היעדר תנאי עבודה קשים, עבודת ילדים, זיהום או עוני עירוני
- 3. בעלי מפעלים והון צברו עושר וכוח כלכלי וחברתי בזכות התיעוש
- 4. יש לציין תוצאה ראשונה עם הסבר וקשר למהפכה, ותוצאה שנייה עם הסבר וקשר - למשל עיור ותנאי עבודה קשים

כרטיס יציאה – מה לחפש

- ציפייה לתשובה כמו מעבר לייצור במכונות ועיור
- ציפייה לתשובה כמו משאבים, נמלים או הון
- ציפייה להגדרה: מעבר מהכפר לעיר וגידול הערים

טיפים להפעלה:

- אפשר לפתוח בדיון על חפצים בכיתה שנעשו ביד לעומת היום, כהכנה לנושא
- כדאי לשלב את משימת המפה בקבוצות לפני המעבר לשאלות הכתיבה
- בחלק הפתוח מומלץ לדון גם בצדדים הפחות חיוביים של המהפכה כהכנה ללימוד הסוציאליזם

דף תרגול: מכונות, קיטור ורעים – המהפכה התעשייתית

דף התלמיד/ה עולים חדשים

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

לפני הרבה שנים אנשים עבדו ביד. אז התחילו לבנות מכונות גדולות שעובדות עם פחם וקיטור. הדף הזה עוזר להבין מה קרה.

מילון קטן:

המהפכה התעשייתית	מעבר מייצור ביד לייצור במכונות, שהחל בבריטניה
עיור	מעבר של אנשים מהכפר לעיר וגידול הערים
מנוע הקיטור	מכונה שמופעלת בלחץ אדים מפחם
ייצור המוני	ייצור כמויות גדולות של מוצרים זהים במהירות ובזול
מעמד הפועלים	שכירים שעבדו במפעלים בתנאים קשים
בורגנות	מעמד הביניים העירוני שהתחזק בזכות התיעוש
מהפכת התחבורה	שינוי בתחבורה בזכות רכבות ואוניות קיטור

1 חלק א' – בחירה מרובה

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. איפה התחילה המהפכה?

א) בגרמניה ב) בבריטניה ג) באמריקה ד) ברוסיה

2. מה הפעיל את המכונות?

א) חשמל ונפט ב) רוח בלבד ג) פחם וקיטור ד) סוללות

3. מהו עיור?

א) מעבר מהכפר לעיר וגידול הערים ב) הקמת בתי ספר ג) בניית כנסיות ד) מסחר בין מדינות

4. מהו ייצור המוני?

א) ייצור ביד בבית ב) ייצור של מוצר יחיד ג) ייצור כמויות גדולות במהירות בעזרת מכונות
ד) מסחר בין מדינות

5. איזה מעמד התחזק מאוד בזכות התיעוש?

א) הבורגנות ב) האצולה ג) הכמורה ד) האבירים

6. מתי החלה המהפכה התעשייתית?

א) המאה ה-15 ב) סוף המאה ה-18 ג) המאה ה-20 ד) ימי הביניים

7. מי שיפר את מנוע הקיטור והפך אותו ליעיל?

א) ג'ורג' סטפנסון ב) ג'יימס וואט ג) אדם סמית ד) אייזק ניוטון

8. מי מחלוצי הקטר ומסילות הרכבת?

א) ג'יימס וואט ב) ג'ורג' סטפנסון ג) רוברט פולטון ד) תומס אדיסון

2 חלק ב׳ – נכון או לא נכון

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	המהפכה התעשייתית התחילה בצרפת	☐	☐
2	בעקבות המהפכה רבים עברו מהכפר לעיר	☐	☐
3	מקור האנרגיה המרכזי של המהפכה היה חשמל	☐	☐
4	הרכבות שינו את מושג המרחק	☐	☐
5	ג׳יימס וואט רשם פטנט על מנוע קיטור משופר ב-1769	☐	☐
6	קו רכבת הנוסעים ליברפול-מנצ׳סטר נפתח ב-1900	☐	☐

3 חלק ג׳ – השלמת מילים

השלימו את המילה החסרה.

1. המכונה שמנצלת לחץ אדים מפחם נקראת מנוע _____

2. תהליך שבו אנשים עוברים מהכפר לעיר נקרא _____

3. מעמד הביניים העירוני שהתחזק בזכות התיעוש נקרא _____

4. שכירים שעבדו במפעלים בתנאים קשים נקראים מעמד ה _____

5. ב-1851 נערכה בלונדון התערוכה ה _____

6. בשנת _____ נפתח קו רכבת הנוסעים ליברפול-מנצ׳סטר

4 חלק ד׳ – התאמה

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. ג׳יימס וואט	___	**א.** התערוכה הגדולה בלונדון
2. ג׳ורג׳ סטפנסון	___	**ב.** פטנט על מנוע קיטור משופר
3. 1769	___	**ג.** שיפר את מנוע הקיטור
4. 1830	___	**ד.** חלוץ הקטר ומסילות הרכבת
5. 1851	___	**ה.** קו רכבת ליברפול-מנצ׳סטר

5 חלק ה׳ – שאלות פתוחות

ענו בקצרה.

1. מדוע עברו מיליוני אנשים מהכפר לעיר בעקבות המהפכה?

2. מה הייתה תרומתן של הרכבות ואוניות הקיטור?

3. ציינו שני שינויים שהביאה המהפכה התעשייתית

4. מדוע המהפכה התחילה בבריטניה? (סיבה אחת)

6 חלק ו' – כתיבה והעמקה

כתבו תשובה מלאה במשפטים שלמים.

1. הסבירו כיצד שינה הייצור במכונות את מחירי המוצרים

2. הסרטון מציג את המהפכה כחיובית לגמרי - מה חסר בתמונה? הביאו שתי דוגמאות

3. הסבירו את הקשר בין המהפכה התעשייתית לבין התחזקות הבורגנות

4. הסבירו שתי תוצאות חברתיות של המהפכה התעשייתית (שאלה בסגנון בגרות)

כרטיס יציאה

ציינו שני שינויים שהביאה המהפכה התעשייתית

מדוע המהפכה התחילה בבריטניה? (סיבה אחת)

מהו עיור?

איך הרגשתי בשיעור? ☹ 😐 🙂 😀